

E18, delen Västjädra-Västerås

Upplag för överskottsmassor vid Oppvreta

Särskild utredning

RAÄ 47
Oppvreta 1:8
Dingtuna socken
Västmanland

Jan Äblström

Innehållsförteckning

Inledning	1
Målsättning och metod	1
Undersökningsresultat.....	2
Referenser	3
Tekniska och administrativa uppgifter.....	3
Figurer	4

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2007.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN 978-91-85741-10-6

Västerås 2007

Inledning

I samband med utbyggnaden av E18 till motorväg på sträckan Västjädra-Västerås utförde Kulturmiljövård Mälardalen (KM) en särskild utredning inom fastigheten Oppvreta 1:8. Anledningen till utredningen var att Vägverket önskade deponera överskottsmassor från vägbygget inom fastigheten. Länsstyrelsen beslutade om utredning av ett ca 3000 m² stort område som i öster angränsar till gravfältet RAÄ 47. Vägverket Region Mälardalen beställde och bekostade utredningen. Länsstyrelsebeslutet omfattar de särskilda utredningar och antikvariska kontroller som kan komma att bli aktuella i samband med tillkommande arbeten i anslutning till utbyggnaden av E18 (lst dnr 431-13872-06, daterat 2007-01-25). Inför varje eventuell utredning/antikvarisk kontroll utarbetar KM lokalspecifika *undersökningsplaner* baserade på länsstyrelsens *kravspecifikationer*.

Det nu aktuella utredningsområdet ligger i flack gräsbevuxen före detta åkermark omkring 20 m ö h. I norr angränsar området till tomtmark och i öster till skogsmark. Området bestod av en ca 1400 m² stor primär platåliknande yta som begränsades av tomtmarken i norr, skogen i öster, kurvan för 20 m ö h i väster och E18 i söder. Marken närmast E18 omfattades av utredningen inför utbyggnaden till motorväg. Väster om detta område fanns en ca 1600 m² stor sekundär yta.

Gravfältet RAÄ 47, som omfattar sju runda stensättningar, är den närmast belägna av alla de fornlämningar av olika typ som finns i den angränsande skogsmarken. Där finns flera gravfält (bl a RAÄ 45), ensamliggande gravar (bl a RAÄ 287) och älvkvarnsförekomster (bl a RAÄ 284) samt stensträngar (bl a 286) (se figur 2). Fornlämningsskilderna är av brons- och järnålderskaraktär.

Den del av E18 som skall byggas ut har utretts, för- och slutundersökts mellan åren 2001-2006. Några hundra meter öster om utredningsområdet undersöktes, till följd av vägbygget, ett parti av stensträngen RAÄ 408 och ett hundratal meter åt väster undersöktes en stensättningsliknande naturbildning (RAÄ 71) (Ählström ms).

Utredningsgrävningen genomfördes en dag i februari 2007 under vinterförhållande med snötäckt mark och nollgradig temperatur. Jan Ählström utförde fält- och rapportarbetet.

Målsättning och metod

Utredningen syftade till att fastställa om fornlämning kommer att beröras om överskottsmassor deponeras på platsen.

Enligt länsstyrelsens kravspecifikation skulle utredningen påbörjas i den primära ytan och arbetet skulle avbrytas om det inte förekom fornlämning och fortsätta inom den sekundära ytan vid förekomst av fornlämning.

Utredningen omfattade grävande av sökschakt. Schakten grävdes skopbredda (1,6 meter) och utvidgades när det behövdes för att kunna bedöma påträffade lämningar. Schakten grävdes ner till en opåverkad nivå och de dokumenterades på en handritad plan i skala 1:1 000 och beskrevs översiktligt. Schaktplanen digitaliserades.

Undersökningsresultat

Det grävdes 8 schakt om totalt 64 löpmeter (se figur 2). Det grävdes inte några schakt inom det tidigare utredda området närmast E18. Schakten grävdes 0,3-0,4 meter djupa och de grävdes omkring 8 meter långa. Matjordslagret var 0,2 meter tjockt. I schakten 1-4 bestod undergrunden av en stenbemängd silt. Stenarna var företrädesvis skarpkantade och kan liknas vid sprängsten. I schakten 5-8 bestod undergrunden av lera.

*Vy över utredningsområdet fr SV. Dumphögarna indikerar läget för de grävda schakten.
Foto J. Åhlström.*

I schakten 3 och 5 förekom fläckar av kol, en i varje schakt. I schakt 5 var kolfläcken stor, ca 1,0 meter och låg i anslutning till en del av schaktet där berget gick i dagen. Kolfläcken var oregelbunden och tunnare än 0,05 meter. I schakt 3 var det en mindre fläck ca 0,15 meter stor. I schaktet 6 förekom en sprängstengrop och i schakt 7 vidtog ett mörkfärgat, ca 0,05-0,1 meter tjockt, lager under matjorden. Lagret innehöll en del knytnävsstora stenar men inte något kol eller sot.

Ingen av de påträffade lämningarna kan knytas till förhistoriska aktiviteter. Kolfläckarna härrör säkerligen från stenröjning vilket sprängstengropen och den av sprängsten bemängda marken också vittnar om.

KM anser att det inte krävs någon ytterligare antikvarisk åtgärd inom utredningsområdet inför det att marken tas i anspråk som upplag för överskottsmassor. Det är Länsstyrelsen i Västmanlands län som äger beslutet.

Referenser

Uppgifter ur fornminnesregistret

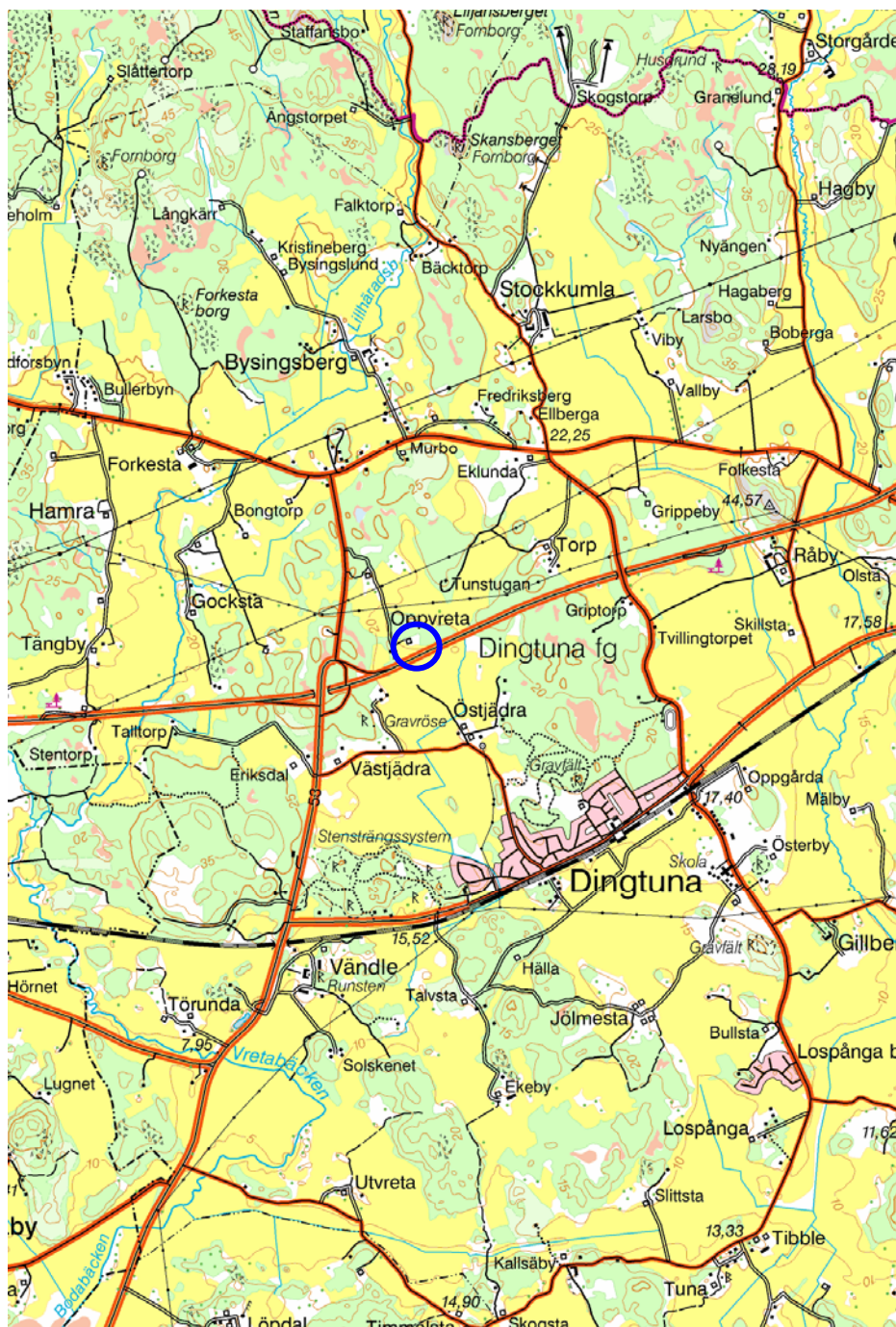
Åhlström, J. Ms. E18, delen Västjädra-Västerås. Några småskaliga lämningar från äldre järnålder och sen tid. Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen. Rapport.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM dnr:	07007
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-13872-06, 2007-01-25
Undersökningsperiod:	2007-02-16
Arkeologtimmar:	4 timmar
Maskintimmar:	Tillhandahölls av Vägverket
Exploateringsyta:	Ca 3000 m ²
Personal:	Jan Åhlström
Belägenhet:	Oppvreta 1:8
Ekonomisk karta:	11G 1g
Koordinatsystem:	Rh 90
Koordinater:	X6607108 Y1531595
Höjdsystem:	Inga höjder mättes
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	-
Fynd:	-

Figurer

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 1. Utredningsområdets läge, markerat med en ring. Utdrag ur digitala gröna kartan, blad 11G SO Västerås. Skala 1:50 000.

Figur 2. Schaktplan. Den primära utredningsytan är markerad med en blåstreckad linje. De omgivande fornlämningarna är rödmarkerade och numrerade. Utdrag ur den digitala fastighetskartan 11G 1g. Skala 1:1 000.